

Utsatt eksamen ECON1220, høst 2025

(Oppgaven er samme som utsatt høst 2024, men brukes på nytt fordi ingen tok eksamen)

Oppgave 1 (Teller 25%)

- a) (Teller 5%) Hva menes med perfekt frikonkurransse? Forklar.
- b) (Teller 5%) Hva sier *det første velferdsteoremet*? Presiser og forklar.
- c) (Teller 15%) Forestill deg et perfekt frikonkurranssemarked der hver markedsaktør er et enkeltindivid (det er altså ikke familier eller grupper som handler med hverandre). Diskuter kritisk følgende påstand:
- «Forutsetningene for et perfekt frikonkurranssemarked er så strenge at individene i dette markedet neppe ville være i stand til å dekke grunnleggende menneskelige behov.»

Oppgave 2 (Teller 35%)

- a) (Teller 5%) Er helsetjenester fellesgoder? Begrunn svaret ditt.
- Et land har et fullt ut privat helsevesen. Helsetjenester produseres og tilbys av private produsenter, helseforsikring tilbys av private forsikringsselskaper, og markedene for helsetjenester og helseforsikring er uregulerte.
- b) (Teller 15%) Pek på og forklar bakgrunnen for minst tre problemer som kan oppstå grunnet asymmetrisk informasjon når helsetjenestene er organisert på måten beskrevet over.
- c) (Teller 5%) Anta at myndighetene i landet gjør det obligatorisk for innbyggerne å tegne helseforsikring, men ellers lar systemet være som før. Vil dette løse problemene du pekte på i b)? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Betrakt i stedet et land der helsevesenet er fullt ut offentlig. Alle helsetjenester er skattefinansiert, produseres av det offentlige, og tilbys gratis til innbyggerne.
- d) (Teller 10%) Pek på og forklar bakgrunnen for minst tre problemer som kan være til stede når helsetjenestene er organisert på denne måten, der minst ett av problemene oppstår på grunn av asymmetrisk informasjon.

Oppgave 3 (Teller 20%)

Et land innfører universell grunninntekt (borgerlønn) etter følgende regel: Alle innbyggere over 18 år mottar hvert år 100 000 kroner av staten. Det stilles ingen spesielle krav for å motta borgerlønnen; spesielt er den ikke behovsprøvd mot mottakerens inntekt.

- a) (Teller 10%) Betrakt en innbygger, Pål, som før grunninntekten ble innført ikke hadde annen inntekt enn lønn, og som fritt kan velge sin arbeidstid til en gitt lønnsats per time. Vis i en figur

hvordan borgerlønnen kan påvirke Pål's valg av arbeidstid. Forklar figuren. (Se bort fra skatt på arbeidsinntekt og at borgerlønnen på en eller annen måte må finansieres.)

b) (Teller 5%) En politiker hevder at borgerlønnen vil få folk til å jobbe mindre, og at dette er et effektivitetsproblem. Diskuter denne påstanden.

Det blir regjeringsskifte i landet. Den nye regjeringen vurderer om de i stedet for å opprettholde systemet med borgerlønn skal behovsprøve støtten etter følgende regel: Alle innbyggere over 18 år med en årlig egen lønnsinntekt på 200 000 kroner eller mindre (altså utenom borgerlønnen) vil hvert år motta 100 000 kroner av staten i støtte; de som har egen lønnsinntekt over 200 000 kroner, får ingen støtte.

I spørsmål a) over viste du hvordan Pål ville tilpasse arbeidstiden sin før og etter innføring av borgerlønn. La oss nå anta at etter innføring av borgerlønn valgte Pål å jobbe akkurat så mye at lønnsinntekten hans per år (utenom borgerlønnen) ble 190 000 kr.

c) (Teller 5%) Hvis regjeringen velger å endre systemet, slik at støtten behovsprøves som skissert over i stedet for å bli gitt som en betingelsesløs borgerlønn, vil det føre til at Pål (på nytt) justerer sitt valg av arbeidstid? Vis i en figur.

Oppgave 4 (Teller 20%)

Regjeringen i et land ønsker å redusere utslippene av klimagasser fra landets bedrifter. Regjeringen har ennå ikke bestemt seg for hvordan den skal få dette til. Du jobber i byråkratiet og skal gi regjeringen råd. Diskuter om tiltakene foreslått i punktene a) – d) nedenfor er effektive/ineffektive fra et fagøkonomisk perspektiv. Anta at bare ett av punktene på lista skal gjennomføres. Du kan også anta at det er mulig å måle og kontrollere bedriftenes utslippsnivåer uten store kostnader.

- a) Hver bedrift i landet får et gitt utslippstak (en fast maksimalgrense for hvor mye klimagasser bedriften får lov til å slippe ut).
- b) Det etableres et system med omsettelige utslippskvoter. Hver bedrift i landet får i utgangspunktet en bestemt mengde utslippskvoter gratis av myndighetene, som angir hvor mye klimagasser bedriften har rett til å slippe ut. I motsetning til i a), kan disse kvotene kjøpes og selges mellom bedrifter.
- c) Det legges en lik avgift per kg utslipp på alle klimagassutslipp fra bedrifter.
- d) Det innføres subsidiering av bedriftenes bruk av fornybar energi og elbiler.
- e) Det innføres et kvotemarked som beskrevet i b). I tillegg innføres et forbud mot oljefyring i bedrifter.